

Karlfeldtföreningen i Folkare

Verksamhetsberättelse 2016

Karlfeldtföreningen i Folkare har till uppgift att väcka intresse för Erik Axel Karlfeldts författargärning och medverka till en levande kulturmiljö i skaldens barndomshem Karlfeldtsgården i Karlbo. Karlfeldtföreningen arrangerar kulturprogram och initierar samtal med litteratur i fokus. År 2016 var antalet medlemmar 250 och föreningen annonserade offentligt sina möten som är öppna för alla intresserade. Föreningen har också deltagit i samråd med andra kulturaktörer i Folkare och i externa sammanhang presenterat Karlfeldt, hans lyrik och miljöer.

Styrelsen hade under 2016 följande sammansättning:

Ordförande	Karin Perers, Mörtarbo
Vice ordförande	Christer Rosenqvist, Grytnäs
Sekreterare	Lars Östlund, Hedåker, och Christer Rosenqvist, Grytnäs
Kassör	Annelie Esselin, Hyttbäcken
Övriga ledamöter	Kerstin Sonnbäck Hagfeldt, Sonnboås Lena Lönnqvist, Sjövik Inger Boman, Grytnäs Inez Albinsson, Avesta Anna-Kristina Andersson, Grytnäs
Suppleanter	Rune Berglund, Avesta Margta Karlfeldt Thulin, Krylbo Klas Englund, Bäckeby Lillebil Lundkvist, Grytnäs
Adjungerad	Else Norrback, Brunnbäck
Revisorer	Lennart Hedene, Avesta Olle Ekengren, Krylbo
Revisorssuppleant	Henry Thulin, Krylbo
Valberedning	Eva Forsberg, Grytnäs Erik Dickfors, Dicka

Vårmöte

Karlfeldtföreningens eget vårmöte förenade traditionsenligt förnämligt kulturprogram och stadgeburet årsmöte. Mötet hölls söndag 22 april i Humebackens Kulturhus i Bälinge. Vissångaren Jan Johansson framträdde med mycket uppskattat program om författaren Kerstin Hed – Hilda Fredriksson Olsson (1890-1961) – som verkade i Hedemora och som i sina lyriska tolkningar av natur, människor och landskap självständigt följer i Karlfeldts spår. ”Hilda Olsson – bondmora, diktare och Kerstin Hed” var programmets titel.

Årsmötesförhandlingarna leddes av Lars Åke Carlsson. Två styrelseledamöter, Thage Annerbo och Jörgen Eriksson, hade avböjt återval och tackades varmt med konstverk av Meg Ersbacken-Engman. Thage Annerbo är en av initiativtagarna till Karlfeldtföreningen och har under föreningens alla 32 år medverkat som styrelseledamot och guide på Karlfeldtsgården. Han har även omsorgsfullt skött om den planterade lustgård, som anlades av skaldens son Sune Karlfeldt. Många medlemmar hade mött upp till vårprogrammet den vårliga dagen i april, och gemenskapen var god.

Karlfeldtsgården – en levande kulturmiljö

Karlfeldtsgården i Karlbo är en värdefull litterär miljö som bidrar till förståelsen av Karlfeldts liv och dikter. Karlfeldt föddes här, och ståtlig mangårdsbyggnad, lider och sommarhus står ännu kvar. Karlfeldt själv fick förmånen att studera vid gymnasium och universitet, och som författare formulerade han de utmaningar som både han och gården hade mött: "Jag är ryckt som en ört ur sin groningsgrund, halvt nödd, halvt villig er sak jag svek.". Gården gick ur familjens ägo och återfördes först 1967 genom Karlfeldts son Sune, som fick sin mor till hjälp att inreda gården. Hon skänkte en rad möbler som hade haft central plats i parets Stockholms hem och var själv delaktig vid möbleringen. Sedan 1984 ägs Karlfeldtsgården i Karlbo av Avesta kommun.

Lillje Hagerman var gårdens entreprenör 2016. Lillje är kock till professionen, varmt engagerad för kultur och utbildad vid Sjöviks entreprenörutbildning. Med sinne för skönhet och välsmakande bakverk och maträtter utvecklade hon steg för steg verksamheten på gården. Även Annika Kumlin fanns med i arbetet med ansvar för bland annat en familjedag. I lustgård och rabatter verkade ännu en säsong den härligt hängivna trädgårdscirkeln under ledning av Birgit Broström, Saxbo.

Gårdens gästbudssal används som vigdsal. Gästbudssalens möblemang kompletterades under 2016 med långsoffa, klädda stolar och bord, inköpta av Karlfeldtföreningen. Den stiliga möbelgruppen inhandlades second hand och finansierades av minnesgåva till föreningen.

Under året genomfördes en rad guidade visningar och Karlfeldtpresentationer på Karlfeldtsgården. För att säkra och stärka visningarna av Karlfeldtsgården i Karlbo inleddes under 2016 en guideutbildning för intresserade personer. En av föreningens pionjärer, Hanne Ivarsson från Tillfället, ledde utbildningen som gav fördjupning i såväl Karlfeldts liv och lyrik som i gårdens historia. Guidekretsen har därmed vidgats – och plats finns för ännu fler.

Kultursommaren på Karlfeldtsgården

Kulturprogram blommade i trädgården även sommaren 2016. Redan i maj framträdde Avesta Folkdansgille med ett nyskapat program, där de i danser tolkar tonsatta Karlfeldtdikter.

Karlfeldtföreningen i Folkare är värd lördag 18 juni, då lokalhistorikern och Karlfeldtkännaren Lars Östlund under rubrik "I lunden kring min faders gård" talade om Tolvmansgårdens ägare och öden efter konkursen 1885. Sångerskan Heléne Thunberg sjöng "Kom, sommar, och bli kvar!" och andra melodier och ackompanjerades melodiskt på piano av Anton Leanderson-Andréas.

I midsommartid medverkade spelmanslaget Bergslaget med nyckelharpsmusik på gårdstunet.

Stora, härliga Karlfeldtsdagen firades traditionsenligt på Karlfeldts födelsedag, den 20 juli, i år med musikföreställningen "Karlfeldt – livet, kärleken och dikten" av och med Sofia Sandén, som sjöng och berättade, och Anders Nygårds, på fiol och mandolin. Medverkade gjorde också Staffan Lindfors på bas och Ian Carr på gitarr. Den stora talrika publiken rördes i själ och hjärta, och de entusiastiska applåderna ville aldrig ta slut.

Lördagen 30 juli gästades gården av rikskören Pro Musica som firade sitt 60 års-jubileum med att ge offentlig konsert.

Den 6 augusti avslutades sommaren med ett visprogram med trubaduren Puch Magnus Olsson, som sjöng visor av bland andra Evert Taube, Carl Michael Bellman och Dan Andersson.

En lång rad andra kulturföreningar samt studieförbund fyllde sommarens alla lördagar med levande kultur, där något under säsongen är tänkt att passa i stort sett varje smakriktning.

På sensommaren genomfördes Poetry & Peace med diktarglädje, yttrandefrihet och demokrati i fokus, och flera av evenemangen ägde rum på Karlfeldtsgården i Karlbo.

Karlfeldtföreningen svarade även i år för programläggning av verksamheten i det röda sommarhuset, där Folkarebygdens slöjdare fanns på plats med sina alster under elva veckor. Två slöjdare medverkade veckovis som värdar och visade både traditionsrikt och nydanande hantverk inom bl.a. textil, träslöjd och keramik. Slöjdarna bidrog till att ge Karlfeldtsgården liv – även vardagar, då turister stannar till. Else Norrback var organisatör för sommarens slöjdarkavalkad.

Sommarutställningen i liderbyggnaden hade sammanställts av Margta Karlfeldt Thulin och bestod i fantastiska vävalster, komponerade och vävda av hennes mor Mary Karlfeldt. Utställningen blev mycket uppskattad och knöt an till gårdens första tid som öppen kulturgård med Karlfeldtminnen, hemslöjd och servering, då i drift av Mary och Sune Karlfeldt.

Sommarresa till Karlfeldtsgården i Leksand

Lördag 9 juli arrangerade vår förening studieresa till Karlfeldtsgården i Leksand – Sångs i Sjugare – där familjen Berggren med förnämligt värdskap nu öppnar både trädgård och diktarstuga för allmänheten. Vårdinnan Gunbritt Berggren tog personligen emot och guidade i prunkande trädgård och anrik författarmiljö på slutningen vid sjön Opplimen. Trädgården planerades i dialog med makarna Karlfeldt av Sveriges första kvinnliga trädgårdsarkitekt Ester Claeson. I delar som ej hann förverkligas på 1920-talet, har den fullföljts av makarna Berggren. Ett bildspel om författaren och hans liv visades också i en ängslada.

Resan samlade ett 40-tal deltagare och företogs i buss med Christer Rosenqvist som ledare och ciceron. Lunch åts i trevliga Moskogen.

Karlfeldtföreningen återvände till Sångs i Sjugare i september och då tillsammans med de internationella gästerna som medverkade i Poetry & Peace. Det var författaren och tidigare kulturministern i Pakistan Fakhar Zaman och professorn i historia vid universitet i New Delhi Fatima Hussain som på ort och ställe fick möta den mogne Karlfeldts eget dalahemman med sensommarens blomprakt och generöst värdskap. Bo Berggren tog emot och även guiderna Mia Ehrling och Anja Tegnér medverkade. Efter besöket bjöds lunch i Åkerblads gästgiveri i Tällberg.

Årets Fridolin

Karlfeldtsdagen firades som har nämnts som en höjdpunkt under året. Konstnär Meg Ersbacken-Engman, korades där till Årets Fridolin och fick motta Avesta kommuns stora kulturpris 2016. Motiveringen löd enligt följande:

Jag målar en bild,

en skär och mild,

en ingen vet,

en hemlighet

I melodiskt milda färger tolkar Meg Ersbacken Engman de nordiska landskap som har en central plats också i Karlfeldts lyrik. Dalarnas och Bergslagens skogar sjunger i blånande toner. Över plöjda, grafitgrå gården ger ljusblå himmelskupa rymd. I ö-landskapens karga kustlinjer möter strändernas stenar och grånade timmerhus vågslagen från havet. Horisonten förmedlar känslan av oändlighet.

Meg Ersbacken Engman använder själv uttrycket "Det ensamma Landskapet...", säger att hon vill skildra det eviga landskapet – det orörda – tysta – oföränderliga – i sparsam färgskala med många nyanser. Tillalet är lågmält. Motiven inbjuder till meditation. Bakom den synbara harmonin, lurar lynnigheten i vindar och faran i människans ovarsamhet med naturen.

Meg Ersbacken Engman har rottrådar djupt fästa i Folkarebygden. Här är hon född och här är hon sedan mer än trettio år yrkesverksam som bildkonstnär.

Med konstnärliga talanger och seriösa ambitioner gav den unga Meg Ersbacken sig ut i Sverige. Hon studerade vid Leksands folkhögskola, vid Orrefors glasskola och vid Konstfack i Stockholm. Hon återvände sedan hem till sin barndomsby Lilla Dicka, där hon tillsammans med sin man skapade ett konstnärshem med ateljéer, galleri och bostad.

Meg Ersbacken Engman har utvecklat ett särpräglad måleri, där penseln för 140-gradigt bivax och paraffin över stora dukar som sedan, gång på gång, dränks i färgbad. De blåtonade batikbilderna med ljuset i fokus har blivit ett av Megs signum, och i hundra-tals hem, vida över Sverige, finns en "Megtavla".

Sedan mer än tjugo år arbetar Meg Ersbacken Engman också med akvarellmåleri, i eget skapande och i kurser för amatörmålare, och här var professorn i akvarellteknik Arne Isacson inledningsvis en betydelsefull mentor och inspiratör. Hon uttrycker sig även genom grafik och kollage. Hennes senaste stora soloutställning, "Stamtavlor", förde betraktaren närmare träden, ja, in i träden och skogarnas minnen av människors närvaro och drömmar.

Som konstnär bidrar Meg Ersbacken Engman till att synliggöra vyer och företeelser som annars ter sig vardagliga. Hennes konstnärshem, öppna ateljé, konstutställningar och konstkurser bidrar till ett levande lokalt kulturliv. I sitt långsiktigt hållbara konstnär-liga yrkesutövande och företagande är hon en förebild för unga med längtan till konstlivet.

Poetry & Peace, poesi och fred

Poetry & Peace låter som en dröm i tid av terror, krig och flyktingströmmar. För Karlfeldtföreningen blev det motto för en festival som samlade fler än 700 deltagare under fyra dagar. Festivalen Poetry & Peace genomfördes på 30 augusti – 3 september och blev det största evenemanget hittills i Karlfeldtföreningens historia.

Poetry & Peace är ett unikt och – för vår ideella förening – storartat initiativ, som tog sin början när Karlfeldtföreningen hösten 2014 var värd för gästande författare från Pakistan och Indien. I dialog om poesins – och därmed yttrandefrihetens – betydelse för människans självkänsla, för förståelse, tolerans och demokrati och om demokratins betydelse för fred, formade vi tankar om Poetry & Peace. Vår dröm var att genomföra en festival, där både unga och vuxna skulle delta. Närvarande då var företrädare för vår förening och gästerna Fakhar Zaman, författare och tidigare kulturminister i Pakistan, Fatima Hussein, författare och professor i historia från Indien, samt svenske författaren Peter Curman.

Karlfeldtföreningen ville göra Poetry & Peace till en mötesplats i Avesta med betydelse för människor från olika kulturer och med olika traditioner, olika språk och olika uttryck i både lyrik och musik. Idéerna fick mogna under 2015, med tid för förberedelser och finansiering. Vi i Karlfeldtföreningen bjöd in Södra Dalarnas FN-förening till samverkan. Betydelsefulla möjliggörare blev senare även Avesta kommun, Landstinget Dalarna, Karlfeldtsamfundet, Studieförbundet Sensus och Rättighetscentrum, Stödföreningen Free Dawit Isaak och företaget Stora Enso.

Höst och vinter 2015-2016 blev, för Folkarebygden och för stora delar av världen, en omtumlande tid med stora flyktingströmmar. Till vår stad och bygd kom många nyanlända. Karlfeldtföreningen –

i grunden buren av engagemanget kring litteratur, tillerkänd det internationella Nobelpriset – såg möjligheten att ta tillvara Poetry & Peace som ett forum för att skapa kontakt med nyanlända och bekräfta värdet av allas kulturskapande.

Poetry & Peace planerades med tre väsentliga beståndsdelar:

- Workshops för tonåringars eget skrivande.
- Rundabordssamtal och föreläsningar med fokus på det fria ordet – och yttrandefrihetens betydelse för människans växande och för demokrati.
- Festival på temat Poetry & Peace med ett blommande program.

Till ledare för workshops med tonåringar valdes Pa Modou Badjie som har intresserat sig för att tolka Karlfeldts hundraåriga lyrik i moderna hiphop-gestaltningar. Pa Modou Badjie kommer ursprungligen från Gambia och är ledare för hiphopgruppen Panetoz. Fyra workshops med totalt fler än 100 deltagare från Karlfeldtgymnasiet genomfördes under två dagar och avslutades med offentligt kulturprogram.

Rundabordssamtal och föreläsningar planerades i dialog med kontaktpersonerna i Pakistan och Indien, med Södra Dalarnas FN-förening och Karlfeldtsamfundet. De genomfördes, dels i Avesta Art, dels på Karlfeldtsgården, med medverkan av bland andra Karlfeldtsamfundets tidigare ordförande Christer Åsberg.

På plats i Poetry & Peace fanns en kopia av författaren Dawit Isaaks cell, där unga och vuxna – var och en i ensamhet – inlåst under femton minuter i mörker, begrundade yttrandefrihetens värde, dvs en minut för vart och ett av Isaaks fängelseår i Eritrea. Journalisten Martin Schibbye föreläste för 120 intresserade åhörare om sitt arbete för yttrandefrihet och sina 438 dagar i etiopiskt fängelse.

För att åstadkomma ett fullödigt program för hela Poetry & Peace engagerade vi projektledare med erfarenheter av och kontaktytor till mångkultur. Vi ansökte om – och erhöll – kommunens bidrag för att främja integration. Två unga personer med egen verksamhet i skrivande och musik valdes till projektledare: André Radwan, ursprungligen från Palestina, och Hassan Abo Alshamlat från Syrien, båda nu bosatta i Avesta. Projektledarna gavs fria händer att skapa programmet för festivalens lördag. Utöver workshops, samtal och föreläsningar både i Avesta Art och på Karlfeldtsgården, blev resultatet en brett upplagd kulturdag med parallella program på två scener, aktivitetsstationer och utställningar mitt i konstens Avesta Art, i industriminnet Verket i Avesta.

Den stora festivaldagen blev lördag 3 september med program kl. 14-24. Poetry & Peace blev därmed årets kulturnatt i Avesta Art. Poetry & Peace blommande fram på scenerna Karlfeldt och Angelou. Bland många medverkande märks, förutom redan nämnda internationella gäster, sångaren och skådespelaren Lars Hjertner, kvinnorrättskämpen och tidigare kvinnoministern i Afghanistan Shafiq Yarqin, poeterna Axin Welat, Rose-Marie Sjöberg och Molly Andersson samt sångare och musiker som Hejar Shixo, Jasem Sakran, Martina Callmer, Maria Georgsson, Sérgio Crisóstomo med Sjövikselever och Vilma Flood Hases med band.

I programmet ingick "Open mic" med möjlighet att oanmäld framträda med egna dikter, rapp, tal eller musikslag. "Poetry Slam" arrangerades – tävling i poesi – med föranmälda deltagare och jury ur publiken.

Efter intensiva dagar med Poetry & Peace i Avesta, bjöds de internationella gästerna till Karlfeldts-

gården i Leksand. Under en välmatad och intressant dag i Stockholm gästade de sedan riksdagen, Svenska Akademien och Kungliga Biblioteket. Då hade även författaren och översättaren Asim Butt anlant, kraftigt försenad pga svårigheter att erhålla visum i Sverige. I värdskapet för gästerna medverkade generöst Avesta kommunfullmäktige, Karlfeldtsamfundet och företaget Stora Enso. Enskilda medlemmar i Karlfeldtföreningen engagerade sig varmt, bl.a. Maud och Göran Lindblå som bjöd på fin avslutningsmiddag hos Internationella Pressklubben i Stockholm.

Poetry & Peace presenterades genom pressträffar som gav stor publicitet i tidningar, Sveriges Radio Dalarna och SVT Dalarna. Poetry & Peace lanserades med egen logo och egen sida på Facebook, via affischer och foldrar.

Genom Poetry & Peace har vi i Karlfeldtföreningen för första gången i stor skala, helgjutet och genomtänkt, engagerat oss för internationellt samarbete och integration på plats i vårt lokalsamhälle. Poetry & Peace blev en hisnande upplevelse av kulturmöten. Poetry & Peace gav vår förening – och Karlfeldts lyrik – kontakt med många nyanlända och var helt avgörande för att ge oss kurage till att planera och inleda satsningen Karlfeldtsgårdens kulturverkstad, tänkt att 2017 bli en serie möten med kulturskapande på Karlfeldtsgården i Karlbo.

Höstmöte och julmarknad

Höstmötet hölls i Grytnäs församlingshem med föreläsning och ljuvlig musik. Ånyo framträdde föreningens egen lokalhistoriker Lars Östlund, nu med livfull gestaltning av Karlfeldts "kusin kyrkvärden", d.v.s. bonden och förtroendemannen Anders Johan Andersson (1852-1927) på Hyttbacken i Folkärna. Finstämd konsert gavs av Mats Björk på cello och Christer Rosenqvist på piano.

Styrelseledamoten Inger Boman visade de nya fina lokalerna för Svenska kyrkans skola Grytnäs friskola, som nu har flyttat från kyrkbyn till församlingshemmet. Mötet bjöd som sig bör också kaffe och god gemenskap.

Karlfeldtsgårdens julmarknad blev 2016 ånyo möjlig och arrangerades gemensamt av vår förening, gårdens nya entreprenör och Kultur Avesta, Avesta kommun. Tusen besökare kom till evenemanget som förenar gårdens kulturhistoriska värden med småskalig marknad med konsthantverk och slöjd av hög kvalitet. God risgrynsgröt, läckra skinksmörgåsar och en rar tomte gav försmak av julen. Karlfeldtföreningen presenterade Karlfeldts lyrik och lokalhistorisk litteratur vid eget litet marknadsstånd.

Varma tack

Karlfeldtföreningen i Folkare summerar med tacksamhet ännu ett rikt verksamhetsår. Vår ambition är att modigt ge ny luft under vingarna till lyrik, så stor att den är tillerkänd Nobelpriset i litteratur. Med Karlfeldts dikter, liv och kulturgärning i fokus, vidgar vi vyerna och skapar arenor för vår egen tids författare, föreläsare, sångare, musiker och tonsättare.

Styrelsen riktar varma tack till alla er som genom närvaro och medlemsavgifter skapar förutsättningar för Karlfeldtföreningens verksamhet. Vi tackar det litterära sällskapet Karlfeldtsamfundet för fin samverkan. Vi uttrycker vår varma uppskattning till Lillje Hagerman, som under 2016 var gästgivare på Karlfeldtsgården i Karlbo och som med kärlek till Karlfeldt, kulturmiljön och maten utvecklade värdskapet och servicen.

Vi tackar Avesta kommun, som genom både bildningsförvaltningens Kultur Avesta och kommunfullmäktige så aktivt gav sitt stöd 2016 – genom ekonomiska bidrag och personlig närvaro, särskilt genom kulturchefen Ing-Marie Pettersson-Jensen och kommunfullmäktiges ordförande Lennart Palm. Vi tackar föreningar, studieförbund och företaget Stora Enso för spännande samverkan kring Poetry & Peace.

Festivalen Poetry & Peace gav särskild lyskraft till 2016. Med kontaktytor och inspiration från det stora framgångsrika evenemanget, utvecklar vi nu Karlfeldtföreningen. I bästa fall kan Karlfeldt själv ge tröst, sällskap och ny hemhörighet:

*Vart skall jag gå, då aftonen är inne?
Snabbt stiger natten upp som sot ur brand,
och jag är ensam i ett okänt land.*

Folkärna i april 2017

Styrelsen för Karlfeldtföreningen i Folkare

Karin Perers
Ordförande

Christer Rosenqvist
Vice ordförande och sekreterare

Anneli Esselin
Kassör

Lars Östlund
Sekreterare

Kerstin Sonnback Hagfeldt

Lena Lönnqvist

Inger Boman

Inez Albinsson

Anna-Kristina Andersson

Rune Berglund

Margta Karlfeldt Thulin

Klas Englund

Lillebil Lundkvist